

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015

1051 СОФИЯ, УЛ. "ТРИАДИЦА" № 2, ТЕЛ.: 8119 443, ФАКС: 988 44 05, WWW.MLSP.GOVERNMENT.BG

Изх. № 02-43
22.02.2019

ДО

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ТРУДА,
СОЦИАЛНАТА И
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

На Ваш № КТСП-953-08-3 от 25.01.2019 г.

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане № 954-01-2, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АДЕМОВ,

Образованието е приоритетна област в дейността на правителството и то провежда ясна и последователна политика, насочена към адаптирането му към обективните обществени потребности и обхващане и включване в образователната система на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст. В тази насока Министерството на труда и социалната политика активно съдейства за постигане на заложените приоритети чрез провежданите политики за социално и семейно подпомагане. В действащото законодателство са регламентирани мерки за обвързване на подпомагането с редовното посещение на децата в училище. Следва да се отбележи, че работата по усъвършенстване на механизма за обвързване на подпомагането с редовното посещение на децата в училище е един постоянен процес в дейността на Министерството на труда и социалната политика.

Предложените изменения и допълнения в чл. 2, ал. 4 от Закона за социално подпомагане (ЗСП) касаят обвързване на получаваните социални помощи с посещението на децата от подготвителните групи и на учениците, на задължителното предучилищно образование и/или на училище. Предложението наистина е важно и в контекста на нашите приоритети по отношение на образованието. Но тук възниква въпросът, доколко така предлаганият механизъм за подпомагане на семействата на ученици ще може да реши проблема с връщането и задържането на децата в училище, без това да става за сметка на други техни права.

В действащия Закон за социално подпомагане е регламентирано правото на българските граждани на социални помощи, когато поради здравни, възрастови, социални и други, независещи от тях причини, те не могат сами или с помощта на близките си да осигурят задоволяване на основните си жизнени потребности.

По Закона за социално подпомагане се предоставят месечни, целеви и еднократни помощи. Условието и редът за отпускане на помощите са регламентирани в Правилника за неговото приложение и в Наредба № РД 07-5/2008 г. на министъра на

труда и социалната политика за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление.

Месечните социални помощи имат за цел да осигурят минимален доход за задоволяване на основни жизнени потребности на лицата, съобразно тяхната възраст, семейно положение, здравословно и имуществено състояние, трудова и учебна заетост.

Еднократната социална помощ се отпуска веднъж годишно за задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности на лицата и семействата.

Целеви социални помощи се отпускат както за заплащане на наем на общинско жилище, така и за отопление през отоплителния сезон (1 ноември - 31 март). Тези помощи се отпускат след преценка на доходите на лицето или семейството, имуществено състояние, семейно положение, здравословно състояние, възраст и други констатирани обстоятелства.

Министерството на труда и социалната политика и в момента провежда политика на санкциониране на семействата на деца, които не посещават занятия по предучилищна подготовка, както и на ученици, които не посещават училище. С промени в чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП), приети през 2016 г., беше намален размерът на месечните социални помощи за тези деца и семейства. Съгласно действащия в момента механизъм за определяне размера на месечната социална помощ по чл. 9 от ППЗСП, ако детето учи, неговият диференциран минимален доход (ДМД) е 91 на сто от гарантирания минимален доход (ГМД), а ако е допуснало 5 или повече неизвинени отсъствия за съответния месец или три и повече дни отсъствия без уважителни причини от предучилищно образование, неговият ДМД се намалява до 30 на сто от ГМД. Месечната помощ за дете от 5 до 16-годишна възраст, което не учи, се определя на базата на 20 на сто от ГМД.

През 2017 г. бяха приети и промени, свързани с отпускането на целеви помощи за заплащане на наем на общински жилища. Съгласно чл. 14, ал. 4 от ППЗСП, помощта се спира в случай на допуснати отсъствия повече от 3 дни от детето, посещаващо група за предучилищно образование, и 5 учебни часа, за които ученикът няма уважителни причини.

Анализът на резултатите от последните две години показва, че е налице намаление на отчетения брой на децата от 5 до 16-годишна възраст, а ако учат – до придобиване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, които са допуснали 5 или повече неизвинени отсъствия за съответния месец или три и повече дни отсъствия без уважителни причини от предучилищно образование от 6 580 през 2017 г. на 6 129 през 2018 г. Също така намалява и броят на децата от 5 до 16-годишна възраст, които не учат, като от 1 749 през 2017 година те са 1 203 през 2018 година. Тези факти могат да се отнесат и към положителните ефекти на действащия санкционен механизъм в случай, че децата не посещават редовно училище.

В този смисъл е необходимо да се подхожда много внимателно към прилагането на по-твърди санкциониращи мерки като механизъм за задържане на децата в училище. Не бива да се излага на риск една вече отработена практика, основана на санкционираща система, която дава положителни резултати.

Приемането на разпоредба в ЗСП, с която да се спре изплащането на всички видове социални помощи, ако детето не посещава училище, би било в нарушение на параграф 13, част 1 от Европейската социална харта (ревизирана) /ЕСХ (р)/, чийто текст гласи: „Всеки, който не разполага с достатъчно средства, има право на социална и медицинска помощ.“ България е страна по ЕСХ (р) и е ратифицирала документа на 29.03.2000 г.

Следва да се има предвид, че през 2006 г. бяха направени промени в Закона за социално подпомагане, с които беше намален максималният период от време, в който

безработните лица в трудоспособна възраст можеха да получават месечни социални помощи. Тези разпоредби бяха атакувани пред Европейския комитет за социални права към Съвета на Европа, който със свое решение от 18 февруари 2009 г. прие единодушно, че съществува нарушение на член 13, ал. 1 от Ревизираната харта. Вследствие на това решение България беше принудена да отмени разпоредбите в ЗСП, ограничаващи периода за получаване на месечни социални помощи.

Правото на социално подпомагане е заложено и в чл. 51, ал. 1 от Конституцията на Република България, който гласи: „Чл. 51. (1) Гражданите имат право на обществено осигуряване и социално подпомагане.”

Лишаването на кръг от лица (деца и семейства) от социални помощи би било нарушение и на фундаменталната база за правото на социално подпомагане, а именно – индивидуалната потребност от помощ. Хората, нуждаещи се от подкрепа, чиито социални помощи биха били прекратени, ще загубят и друго право, свързано със статуса на получатели на социални помощи, а именно правото на здравно осигуряване.

Законът за семейни помощи за деца (ЗСПД) съдържа разпоредби, според които месечните помощи за дете се спират, ако то не посещава училище, а получените еднократни помощи се възстановяват. Броят на санкционирани семейства, чието месечно подпомагане по чл. 7 от ЗСПД е спряно или прекратено поради допуснати отсъствия, е както следва:

✓ Санкционирани семейства с деца отсъствали 5 учебни часа, без уважителни причини през 2017 г. са 36 613, а през 2018 г. – 39 391;

✓ Санкционирани семейства на деца в предучилищна възраст, отсъствали повече от 3 дни без уважителни причини през 2017 г. са 6 759, а през 2018 г. – 6 738.

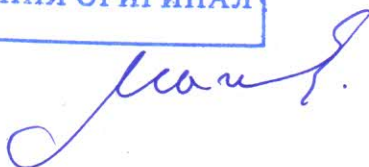
Същевременно важно е да се отбележи, че не бива да се прави аналогия между двата вида подпомагане. Целта на предоставянето на семейни помощи за деца е да съдейства на семействата за отглеждане на децата в семейна среда, а целта на социалното подпомагане е да осигури задоволяване на основните жизненоважни потребности на хората, които имат нужда от подкрепа.

Според нас трябва много внимателно да се подхожда към аргумента, че лишаването на семейството от социални помощи по Закона за социално подпомагане, ако децата не посещават редовно училище, ще доведе до тяхното дисциплиниране. Напротив, липсата на средства може да бъде още един аргумент за оправдаване отсъствието и спирането на децата от училище. Тук следва да се отбележи, че проблемът засяга не само ромите, но и ученици от всички етнически групи.

Обща политическа и институционална отговорност е да се изработят и прилагат адекватни механизми за приобщаване на всички деца в образователната система, с акцент върху координиране действията на всички институции и неправителствения сектор за насърчаване посещаването на училище и придобиване на професионални компетентности, с цел бъдеща успешна реализация на пазара на труда и интеграция в обществото, като вниманието не следва да се насочва само към разработване на санкционни мерки към нуждаещите се лица и семейства.

22.02.2019

ВАРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ

X

БИСЕР ПЕТКОВ
Министър на труда и социалната политика
Signed by: Biser Hristov Petkov

